3. A MESTERSÉGES INTELLIGENCIA ÉS A MŰFORDÍTÁS KÉRDÉSE

3.1. A MŰFORDÍTÁS ELMÉLETE ÉS GYAKORLATA

ÁDÁM Anikó: Műfordítás és háttértextus. In: Varietas delectat. A PPKE Hieronymus Fordítástudományi Kutatócsoportjának tanulmánykötete. Szerk. Sohár Anikó. Bp., 2024. 43-58. p.
https://mersz.hu/dokumentum/m1143vd__10/#m1143vd_8

ANDRÁS Orsolya: Láthatóság és láthatatlanság a fordítás korszakaiban. In: Erdélyi Múzeum, 2019. 3. sz. 53-64. p.
https://www.epa.oszk.hu/00900/00979/00436/pdf/EPA00979_erdelyi_muzeum_2019_3_053-064.pdf

BERZEVICZY Klára: Fordítás vagy ferdítés? Lám Frigyes szepesi szász író gondolatai a műfordításról. In: Varietas delectat. A PPKE Hieronymus Fordítástudományi Kutatócsoportjának tanulmánykötete. Szerk. Sohár Anikó. Bp., 2024. 18-42 p.
https://mersz.hu/dokumentum/m1143vd__6/#m1143vd_4

FÓRIS Ágota: Fordítás és terminológia. Elmélet és gyakorlat. Bp., 2020. 211 p.

GALAMBOS Dalma: Így születnek a műfordítók? Képzési, felkészülési lehetőségek, kompetenciák és megítélésük a magyar műfordítók körében. In: Iránytű az egyetemi fordítóképzéshez. A műfordítás-oktatás kérdései. Szerk. Csikai Zsuzsa, Kóbor Márta. Pécs, 2021. 83-107. p.

GALAMBOS Dalma: Új módszerek a műfordításról való gondolkodás vizsgálatára. A próbavizsgálat első fázisának módszere és eredményei. In: Varietas delectat. A PPKE Hieronymus Fordítástudományi Kutatócsoportjának tanulmánykötete. Szerk. Sohár Anikó. Bp., 2024. 319-344. p.
https://mersz.hu/dokumentum/m1143vd__114/#m1143vd_112

GULYÁS Adrienn: Új területek és témák a műfordítások kutatásában. In: Modern Nyelvoktatás, 2021. 3-4. sz. 23-30. p.
https://real.mtak.hu/240570/1/Ujteruletekestemakamuforditasokkutatasaban.pdf

HELTAI Pál: Bevezetés a fordítástudományba. Bp., 2023. 304 p.

Iránytű az egyetemi fordítóképzéshez. A műfordítás-oktatás kérdései. Szerk. Csikai Zsuzsa, Kóbor Márta. Pécs, 2021. 239 p.
http://iranytuportal.hu/sites/default/files/miirtuk/iranytu_2021_muforditas.pdf.

KLAUDY Kinga: A műfordítás elmélete és gyakorlata. Bp., 1997. 418 p. https://mek.oszk.hu/22600/22623/

KLAUDY Kinga: Empirikus kutatások a fordító láthatatlanságáról. In: Az alkalmazott nyelvészet regionális szerepe. A XXI. Magyar Alkalmazott Nyelvészeti Kongresszus előadásai. Szerk. Horváthné Molnár Katalin, Sciacovelli Antonio Donato. Bp.; Sopron; Szombathely, 2012. 137-143. p.

LŐRINCZ Julianna: Azonosság és másság. A műfordítás-elmélet néhány terminológiai kérdése. In: Alkalmazott Nyelvészeti Közlemények, 2007. 1. sz. 21-28. p.

PUSZTAI-VARGA Ildikó: Élet ÉS fordítás. Műfordítói kompetencia régen és ma. In: Fordítástudomány, 2018. 1. sz. 36-46. p.

PUSZTAI-VARGA Ildikó: Műfordítók mint kulturális brókerek In: Fordítástudomány, 2008. 2. sz. 39-46.p.

SOHÁR Anikó: Mit gondolnak a műfordítók saját helyzetükről? Egy felmérés előzetes eredményei. In: A fordítás elméleti és gyakorlati kérdései. Tiszteletkötet Papp Andrea emlékére. Szerk. Nyomárkay István, Nagy Sándor István. Bp., 2019. 269-299. p.

SOHÁR Anikó: Műfordítók és műfordításhoz szükséges kompetenciák. In: Varietas delectat. A PPKE Hieronymus Fordítástudományi Kutatócsoportjának tanulmánykötete. Szerk. Sohár Anikó. Bp., 2024. 295-318. p.
https://mersz.hu/dokumentum/m1143vd__104/#m1143vd_102

SOHÁR Anikó: Oktatható? Oktatandó? A műfordítás tanításáról – Harminc év műfordítóképzés tanulságai. In: Iránytű az egyetemi fordítóképzéshez. A műfordítás-oktatás kérdései. Szerk. Csikai Zsuzsa, Kóbor Márta. Pécs, 2021. 23-38. p.

3.2. MŰFORDÍTÓK A MŰFORDÍTÁSRÓL

CSEHY Zoltán: Örök szerepjátszó hajlam. In: Litera, 2019.
https://litera.hu/magazin/interju/csehy-zoltan-orok-szerepjatszo-hajlam.html

NÁDORI Lídia: Ott állok a könyv mögött. Háttérinterjú Nádori Lídia műfordítóval a fordítás folyamatáról, munkamódszerekről, a személyes ízlés, a kiadói profil és az olvasói igény viszonyáról, a fordítók sokszínűségéről. Riporter Németh Gábor Dávid. In: Prae, 2021. https://www.prae.hu/article/12017-ott-allok-a-konyv-mogott/

SOHÁR Anikó: Mit gondolnak a műfordítók a műfordítói kompetenciákról? Egy felmérés eredményei 3. In: Új kihívások, új módszerek. Filológia egy változó világban. Bp., 2023. 190-201. p.
https://real.mtak.hu/200245/1/SoharAnikomft2023.pdf

3.3. A FORDÍTÓ RENDSZEREK FEJLŐDÉSE

CULLEN, Alana: Így „dolgozik“ a mesterséges intelligencia a műfordításban. Mi fán terem a neurális gépi fordítás?
https://www.goethe.de/ins/hu/hu/kul/sup/mia/21967556.html

FÁY Tamás – YANG ZIJIAN Győző: A gépi fordítás szerepe a fordítóképzésben. In: Modern Nyelvoktatás, 2023. 1-2.sz. 24-34. p.
https://epa.oszk.hu/03100/03139/00079/pdf/EPA03139_modern_nyelvoktatas_2023_01-02_024-034.pdf

GREFF András: „Faék egyszerűségűek, és nem adnak árnyalatokat” – Magyar műfordítók a fordítóprogramokról. In. Litera, 2023.
https://litera.hu/magazin/osszeallitas/faek-egyszeruseguek-es-nem-adnak-arnyalatokat-magyar-muforditok-a-forditoprogramokrol.html

HELL György: A gépi fordítás néhány kérdése. In: Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 1962. 5. sz. 1-14. p.
https://journals.bme.hu/tmt/article/view/25438/11240

HELTAI Pál: Érvényteleníti-e a gépi fordítás a fordításelméleteket? In: Fordítástudomány, 2025. 1. sz. 5-23. p.
https://ojs3.mtak.hu/index.php/fordtud/issue/view/1412/1118

HELTAI Pál: Különböznek-e a gépi fordítás hibái a humán fordítási hibáktól? In: Tiltjuk, tűrjük vagy támogatjuk? Gépi fordítás a fordítóképzésben. Szerk. Dróth Júlia. Bp., 2024. 9-23. p.

HELTAI Pál: Mi az, amit a gép nem tud fordítani? In: Szaknyelv és Szakfordítás. Tanulmányok a szakfordítás és a fordítóképzés aktuális témáiról. Szerk. Fata Ildikó, Veresné Valentinyi Klára. Gödöllő, 2014. 7-29. p.

KAPPANYOS András: Mesterséges intelligencia és műfordítás. In: Hévíz, 2023. 2. sz. 7-14. p.
https://real.mtak.hu/186503/1/Mestersegesintelligenciaesmuforditas.pdf

KLAUDY Kinga: Az összevonás-elkerülési hipotézis vizsgálata humán és gépi fordításokban. In: Alkalmazott Nyelvészeti Közlemények, 2024. 2. sz. 35-47. p.
https://anyk.uni-miskolc.hu/files/36223/ISSN_1788-9979_vol_17_no_2_2024_035-047.pdf

KÓBOR Márta: Gépi fordítás (nem csak) a fordítóképzésben – Módszertani adalék a tudatos MT-használat oktatásához. In: Modern Nyelvoktatás, 2023. 1-2. sz. 7-23. p.
https://doi.org/10.51139/monye.2023.1-2.7.23

LAKATOS-BÁLDY Zsuzsanna: Tud-e a gép filmet fordítani? Mesterséges intelligencia és filmfordítás. In: Porta Lingua, 2022. 1. sz. 59-67. p.
http://szokoe.hu/wp-content/uploads/2022/05/PL2022_1_Final_Cover-1.pdf

LAKI László János – YANG ZIJIAN Győző: Jobban fordítunk magyarra, mint a Google! In: XVIII. Magyar Számítógépes Nyelvészeti Konferencia. Szerk. Berend Gábor, Gosztolya Gábor, Vincze Veronika. Szeged, 2022. 357-372. p.
https://rgai.inf.u-szeged.hu/sites/rgai.inf.u-szeged.hu/files/mszny2022.pdf

LAKI László János: Mesterséges intelligencia a gépi fordításban. In: A humán tudományok és a gépi intelligencia. Szerk. Tolcsvai Nagy Gábor. Bp., 2018. 156-183. p.

MOHÁCSI-GOROVE Anna: Kifogástalan vagy csak elég jó? A gépi fordítás oktatása a minőség tükrében. In: Iránytű az egyetemi fordítóképzéshez. A kompetenciafejlesztés új fókuszai. Szerk. Kóbor Márta, Csikai Zsuzsa. Pécs, 2017. 173-196. p.
https://www.iranytuportal.hu/sites/default/files/miirtuk/iranytu_2017.pdf

VARGA Ágnes: Gépi fordítás. In: A modern fordító és tolmács. Szerk. Horváth Ildikó. Bp., 2015. 135-145. p.
https://www.eltereader.hu/media/2017/01/Horvath_Modern-ford_READER.pdf

3.4. A MŰFORDÍTÁS HELYZETE NAPJAINKBAN

BAKÓ Balázs: A mesterséges intelligencia használatának egyes szerzői jogi kérdései a fordításban. In: Fordítástudomány, 2024. 2. sz. 5-21. p.
Fordítástudomány - 26. évf. 2. = 52. sz. (2024)

BOZAI Ágnes: „Fordítókat a címlapra!" – a rendszerváltás óta egyre kevésbé éri meg magyar műfordítónak lenni. In: Magyar Narancs. 2021.
https://magyarnarancs.hu/sorkoz/forditokat-a-cimlapra-a-rendszervaltas-ota-egyre-kevesbe-eri-meg-magyar-muforditonak-lenni-243056

ESZENYI Réka: Humán fordító és gépi fordítás 8 leckében – Változások a 21. századi nyelvi közvetítő szerepében. Bp., 2024. 195 p.
https://www.researchgate.net/publication/376707505_Human_fordito_es_gepi_forditas_8_leckeben_-_Valtozasok_a_21_szazadi_nyelvi_kozvetito_szerepeben

SOHÁR Anikó: A templom egerei. A magyar műfordítók gazdasági helyzete. In: Nyelvünkben élünk. Jelentéseken innen és túl. Bp., 2024. 330-342. p.
https://www.researchgate.net/publication/387270551_A_templom_egerei_A_magyar_muforditok_gazdasagi_helyzete

Összeállította:
Zoványi Ibolya